

ประชุมกลุ่ม
แนวทางการพัฒนางานการพยาบาล
เพื่อยกระดับโรงพยาบาล SAP

กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข

ความเป็นมา

1

นโยบายการยกระดับ
ระบบบริการ
สาธารณสุขไทย พ.ศ.
2566 – 2568
(SAP: Standard,
Academy,
Premium/Professional)

2

คู่มือหลักเกณฑ์
การจัดตั้งและ
การปรับระดับ
หน่วยบริการ
สุขภาพ ใน
รูปแบบบริการ
SAP
ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2568

3

ขับเคลื่อน
การพัฒนา
งานการ
พยาบาลเพื่อ
ยกระดับ
โรงพยาบาล

4

งานการ
พยาบาลของ
โรงพยาบาล
ผ่านเกณฑ์การ
ยกระดับ

ระดับโรงพยาบาล แบ่งเป็น

1. โรงพยาบาลชุมชน (Standard Hospital) : S เป็นโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิ รับส่งต่อผู้ป่วยในระดับอำเภอ มีการจัดบริการเวชศาสตร์ครอบครัว การแพทย์ฉุกเฉิน และการบริการสาขาพื้นฐานหลักที่จำเป็นรองรับปัญหาของชุมชนตามบริบทของพื้นที่ ได้แก่ อายุรกรรม กุมารเวชกรรม บริการเวชกรรมฉุกเฉิน ตามความจำเป็น รวมทั้งการดูแลระยะเปลี่ยนผ่านผู้ป่วยกึ่งเฉียบพลัน (Intermediate Care) และสนับสนุนเครือข่ายบริการปฐมภูมิของแต่ละอำเภอ มีภารกิจด้านการเรียนการสอนด้านการดูแลปฐมภูมิ และงานวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุขในระดับจังหวัด

2. โรงพยาบาลชุมชนพลัส (Standard plus Hospital) : S+ เป็นโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิ ที่มีขีดความสามารถในการให้บริการสาขาแพทย์บริการหลัก (first line) บางสาขาทั้งระดับโรงพยาบาลทั่วไป แต่ปัจจัยพื้นฐานยังไม่ครบที่จะเป็นระดับโรงพยาบาลทั่วไปทั้งหมด มีขีดความสามารถรองรับผู้ป่วยที่ยุงยากซับซ้อนระดับเชี่ยวชาญเฉพาะบางสาขาเช่น การมี semi ICU รองรับผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ มีบริการสูติ - นรีเวชกรรม ตัลยกรรม หรือสาขาอื่นที่จำเป็นตามความต้องการทางด้านสุขภาพของประชาชน หรือบริบทของพื้นที่ มีภารกิจด้านการเรียนการสอนด้านการดูแลปฐมภูมิ การดูแลแพทย์เพิ่มพูนทักษะ และงานวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุขในระดับจังหวัดถึงระดับเขตสุขภาพ

ระดับโรงพยาบาล แบ่งเป็น (ต่อ)

3. โรงพยาบาลทั่วไป (Academy Hospital) : A เป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ รับส่งต่อผู้ป่วยที่ซับซ้อนมากขึ้น มีขีดความสามารถรองรับผู้ป่วยที่ยุ่งยากซับซ้อนระดับเชี่ยวชาญเฉพาะ มีการจัดบริการโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทั้งสาขาแพทยบริการหลัก สาขาแพทยบริการรอง ครบทุกสาขา และสาขาแพทยบริการสาขาต่อยอดบางสาขา สามารถรองรับผู้ป่วยส่งต่อจากหน่วยบริการทุติยภูมิภายในจังหวัด โดยมีอย่างน้อย 1 แห่ง ต่อจังหวัด มีห้องผ่าตัดมาตรฐาน มีบริการวิสัญญี บริการห้อง ICU และมีบริการสาขารอง เช่น บริการคลินิกจักษุ หู คอ จมูก

มีการศึกษาด้านแพทยศาสตรศึกษาของแพทยศาสตรบัณฑิต และงานวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุขในระดับเขต

4. โรงพยาบาลทั่วไปพลัส (Academy plus Hospital) : A+ เป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ รับส่งต่อผู้ป่วยที่ซับซ้อนระดับสูงบางสาขา แต่การบริการยังไม่ครบที่จะเป็นระดับโรงพยาบาลศูนย์ มีขีดความสามารถรองรับผู้ป่วยที่ต้องการการรักษาที่ยุ่งยากซับซ้อนระดับเชี่ยวชาญและเทคโนโลยีขั้นสูงและมีราคาแพงบางอย่าง มีการจัดบริการโดย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทั้งสาขาแพทยบริการหลัก สาขาแพทยบริการรอง และสาขาแพทยบริการสาขาต่อยอดครบทุกสาขาตามความจำเป็น บริการห้อง ICU เฉพาะทาง

มีการศึกษาด้านแพทยศาสตรศึกษาของแพทยศาสตรบัณฑิตระดับการศึกษาต่อเนื่อง ผู้เชี่ยวชาญสาขาหลักบางสาขา และงานวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุขในระดับเขตถึงระดับประเทศ

ระดับโรงพยาบาล แบ่งเป็น (ต่อ)

5. โรงพยาบาลศูนย์ (Premium Hospital) : P เป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ระดับสูง โดยให้มีครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ ชีตความสามารถรองรับผู้ป่วยที่ต้องการการรักษาที่ยุ่ยากซับซ้อนระดับเชี่ยวชาญและเทคโนโลยีขั้นสูงและมีราคาแพง (Advance & Sophisticate Technology) มีการจัดบริการโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทั้งสาขาแพทย์บริการหลัก สาขาแพทย์บริการรอง และสาขาแพทย์บริการสาขาต่อยอด ครอบคลุมสาขาตามความจำเป็น ทั้งนี้ โรงพยาบาลระดับ P บางแห่งถูกกำหนดเป็นศูนย์ความเชี่ยวชาญใน 5 สาขา (สาขาโรคหัวใจ สาขาโรคมะเร็ง สาขาอุบัติเหตุและฉุกเฉิน สาขาทารกแรกเกิด สาขาการรับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะที่ไม่ซับซ้อน เช่น ปลูกถ่ายกระจกตา) สามารถรองรับผู้ป่วยส่งต่อจากระดับตติยภูมิภายในเขตสุขภาพเดียวกันและเขตใกล้เคียง มีการกิดด้านแพทยศาสตรศึกษาของแพทย์ประจำบ้านเฉพาะทาง การอบรมพยาบาลเฉพาะทาง และงานวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุขในระดับประเทศ

6. โรงพยาบาลศูนย์พลัส (Premium plus Hospital) : P+ เป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ระดับสูงมาก โดยให้มีครอบคลุมบางเขตสุขภาพที่มีความพร้อม ชีตความสามารถรองรับผู้ป่วยที่ต้องการการรักษาที่ยุ่ยากมากซับซ้อนระดับเชี่ยวชาญและเทคโนโลยีขั้นสูงและมีราคาแพง(Advance & Sophisticate Technology) มีการจัดบริการโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทั้งสาขาแพทย์บริการหลัก สาขาแพทย์บริการรอง และสาขาแพทย์บริการสาขาต่อยอด ทุกสาขา เช่น การผ่าตัดที่ยุ่ยากซับซ้อนใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมาก การผ่าตัดปลูกถ่ายอวัยวะ การผ่าตัดโดยใช้หุ่นยนต์ การผ่าตัดเส้นเลือดใหญ่หัวใจ การรักษาด้วยวิธีผ่านสายสวนหลอดเลือดสมอง มีการกิดด้านแพทยศาสตรศึกษาของแพทย์ประจำบ้านเฉพาะทางต่อยอด การอบรมพยาบาลเฉพาะทางที่ซับซ้อน และงานวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุขในระดับนานาชาติ

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

สาขาแพทยบริการหลัก (first line) หมายถึง แพทย์ที่ให้บริการด้านการดูแลสุขภาพแบบทั่วไปหรือการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการวินิจฉัยและรักษาโรคทั่วไป การป้องกันโรค ประกอบด้วย สูตินรีเวชกรรม ตัลยกรรมทั่วไป อายุรกรรม กุมารเวชกรรม ออร์โธปิดิกส์ จิตเวช วิสัญญีวิทยา แพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉิน และแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว อ้างอิงจากการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานตามความจำเป็นในหน่วยบริการ

สาขาแพทยบริการสาขารอง (second line) หมายถึง สาขาแพทย์ที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นจากแพทย์สาขาหลัก ซึ่งเน้นการรักษาและการดูแลที่มุ่งหวังในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ ประกอบด้วย เวชศาสตร์นิวเคลียร์ เวชศาสตร์ป้องกัน (แขนงเวชศาสตร์ป้องกันคลินิก) เวชศาสตร์ป้องกัน(แขนงระบาดวิทยา) เวชศาสตร์ป้องกัน (แขนงสุขภาพจิตชุมชน) เวชศาสตร์ป้องกัน(แขนงอายุรเวชศาสตร์) โลหิตวิทยาและมะเร็งในเด็ก กุมารตัลยกรรม จิตเวชศาสตร์เด็ก และวัยรุ่น นิตเวชศาสตร์ ประสาทตัลยกรรม พยาธิวิทยากายวิภาค พยาธิวิทยาคลินิก รังสีรักษาและมะเร็งวิทยา โสต ศอ นาสิกวิทยา จักษุวิทยา รังสีวิทยาวินิจฉัย ตัลยกรรมตกแต่ง เวชศาสตร์ป้องกัน(แขนงเวชศาสตร์การบิน) เวชศาสตร์ป้องกัน (แขนงเวชศาสตร์ทางทะเล) เวชศาสตร์ป้องกัน(แขนงสาธารณสุขศาสตร์) เวชศาสตร์ฟื้นฟู ประสาทวิทยา ตัลยกรรมยูโรวิทยา เป็นแพทย์สาขาที่ไม่ใช่สาขาแพทยบริการหลัก (first line) และไม่ใช้สาขาแพทยบริการสาขাত่อยอด (third line)

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

สาขาแพทยบริการสาขาท่อยอด (third line) หมายถึง สาขาที่พัฒนาจากการศึกษาและการฝึกอบรมในแพทยศาสตร์ทั่วไป โดยแพทย์ในสาขานี้จะมีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเพิ่มเติม ซึ่งอาจมาจากการศึกษาต่อหรือการฝึกอบรมเฉพาะทางในสาขานั้น ๆ ประกอบด้วย ศัลยศาสตร์ทรวงอก อายุรศาสตร์โรคเลือด อายุรศาสตร์มะเร็งวิทยา ตจวิทยา เวชศาสตร์ชิวทยาและพิษวิทยา เวชบำบัดวิกฤต เวชศาสตร์เชิงกรานสตรีและศัลยกรรมช่องมเสริม เวชศาสตร์การเจริญพันธุ์ เวชศาสตร์มารดาและการกในครรภ์ โภชนศาสตร์คลินิก โลหิตพยาธิวิทยา โสต ศอ นาสิกวิทยาการนอนหลับ การระงับปวด กุมารเวชศาสตร์โภชนาการ กุมารเวชศาสตร์โรคไต กุมารเวชศาสตร์โรคต่อมไร้ท่อและเมแทบอลิซึม กุมารเวชศาสตร์โรคติดเชื้อ กุมารเวชศาสตร์โรคทางเดินอาหารและโรคตับ กุมารเวชศาสตร์โรคภูมิแพ้และภูมิคุ้มกัน กุมารเวชศาสตร์โรคระบบทางเดินหายใจ กุมารเวชศาสตร์โรคหัวใจ กุมารเวชศาสตร์การนอนหลับ กุมารเวชศาสตร์ตจวิทยา กุมารเวชศาสตร์ทารกแรกเกิดและปริกำเนิด กุมารเวชศาสตร์ประสาทวิทยา กุมารเวชศาสตร์พัฒนาการและพฤติกรรม จิตเวชศาสตร์การนอนหลับ จิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ตจพยาธิวิทยา พยาธิสัณดินรีเวชวิทยา ภาพวินิจฉัยขั้นสูง ภาพวินิจฉัยระบบประสาท มะเร็งนรีเวชวิทยา รังสีร่วมรักษาของลาตัว รังสีร่วมรักษาระบบประสาท วิสัญญีวิทยาสำหรับเด็ก วิสัญญีวิทยาสำหรับการผ่าตัดหัวใจหลอดเลือดใหญ่และทรวงอก วิสัญญีวิทยาสำหรับผู้ป่วยโรคทางระบบประสาท ศัลยศาสตร์ตกแต่งและเสริมสร้างใบหน้า ศัลยศาสตร์มะเร็งวิทยา ศัลยศาสตร์ลาไส้ใหญ่และทวารหนัก ศัลยศาสตร์หลอดเลือด ศัลยศาสตร์อุบัติเหตุ อายุรศาสตร์โรคไต อายุรศาสตร์โรคข้อและรูมาติซึม อายุรศาสตร์โรคต่อมไร้ท่อและเมแทบอลิซึม อายุรศาสตร์โรคติดเชื้อ อายุรศาสตร์โรคภูมิแพ้และภูมิคุ้มกันทางคลินิก อายุรศาสตร์โรคระบบทางเดินอาหาร อายุรศาสตร์โรคระบบหายใจและภาวะวิกฤตโรคระบบการหายใจ อายุรศาสตร์โรคหัวใจ อายุรศาสตร์การนอนหลับ อายุรศาสตร์ผู้สูงอายุ หรือสาขาอื่น ๆ

เกณฑ์การปรับระดับหน่วยบริการสุขภาพ

รพ.สต.

เกณฑ์การปรับ
ระดับเป็น
โรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพ
ตำบล (รพ.สต.)

S

เกณฑ์การปรับ
ระดับเป็น
โรงพยาบาล
ชุมชน ระดับ S

S+

เกณฑ์การ
ปรับระดับเป็น
โรงพยาบาล
ชุมชนพลัส
ระดับ S+

A

เกณฑ์การ
ปรับระดับเป็น
โรงพยาบาล
ทั่วไป ระดับ A

A+

เกณฑ์การ
ปรับระดับ
เป็น
โรงพยาบาล
ทั่วไป ระดับ

P

เกณฑ์การ
ปรับระดับเป็น
โรงพยาบาล
ชุมชนพลัส
ระดับ P

P+

เกณฑ์การ
ปรับระดับเป็น
โรงพยาบาล
ชุมชนพลัส
ระดับ P+

เกณฑ์การปรับระดับหน่วยบริการสุขภาพ

	S	S+	A	A+	P	P+
1.ด้านโครงสร้างพื้นฐาน						
2.ด้านบริการ	สาขาหลัก	สาขาหลัก/ รอง	สาขาหลัก/ รอง	สาขาหลัก/ รอง/ ต่อ ยอด	สาขาหลัก/ รอง/ ต่อยอด	สาขาหลัก/ รอง/ ต่อยอด
สถาบัน ฝึกอบรม (Academic)	มีหลักสูตรร่วม ฝึกอบรมกับ สถาบันอื่น ๆ ของ รัฐ หรือมีการ ประชุมวิชาการ ภายใน		สถาบันฝึกอบรม (Academic) : หลักสูตร Undergrad ทุกสาขา วิชาชีพ ยกเว้น Extern 2, 3 หลักสูตร	สถาบันฝึกอบรม (Academic) : หลักสูตร Undergrad ทุกสาขา วิชาชีพ เพิ่ม Extern 2, 3 หลักสูตร	สถาบันฝึกอบรม (Academic) : การฝึกอบรมแพทย์/พยาบาล เฉพาะทาง หลักสูตรโครงการร่วม Major Board training อย่างน้อย 1 สาขา Common specialist nurse training อย่างน้อย 1 สาขา Major Board และ Common specialist nurse อย่างน้อย 1 สาขา	หลักสูตร Major Board training โครงการร่วม minor Board training Postgrad training short course Major Board 5 สาขา ขึ้นไป และ minor Board และ Postgrad training short course

เกณฑ์การปรับระดับหน่วยบริการสุขภาพ

	S	S+	A	A+	P	P+
งานวิจัย (Research)	มีการเผยแพร่หรือนาเสนอในระดับจังหวัดขึ้นไป	มีการเผยแพร่หรือนาเสนอ ในระดับจังหวัดขึ้นไป	มีการเผยแพร่ในระดับเขต	มีการเผยแพร่ในระดับเขตและประเทศ	มีวารสารวิจัยของโรงพยาบาลที่มีดัชนีอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ระดับ 2	มีวารสารวิจัยของโรงพยาบาลหรือเขตสุขภาพที่มีดัชนีอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ระดับ 2, 1 และมีศูนย์ความร่วมมือด้านวิจัยกับต่างประเทศ/มหาวิทยาลัย

3.ด้านบุคลากรที่สอดคล้องกับบริการ

พยาบาล (คน)	15 - 23 , 24 ขึ้นไป	15 - 23 , 24 ขึ้นไป	100 คน ขึ้นไป	120 คน ขึ้นไป	120 คน ขึ้นไป	400 คน ขึ้นไป
-------------	---------------------	---------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

4.ด้านประสิทธิภาพการบริการ

ที่มา: กองบริหารการสาธารณสุข, 2567

Workshop

พัฒนาแนวทางการจัดบริการพยาบาล เพื่อปรับระดับตามเกณฑ์โรงพยาบาล SAP

Break out 1

กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4
เขต 1	เขต 4	เขต 7	เขต 10
เขต 2	เขต 5	เขต 8	เขต 11
เขต 3	เขต 6	เขต 9	เขต 12
			เขต 13

Workshop

พัฒนาแนวทางการจัดบริการพยาบาล เพื่อปรับระดับตามเกณฑ์โรงพยาบาล SAP

Break out 2

กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4
เขต 4	เขต 1	เขต 2	เขต 3
เขต 8	เขต 7	เขต 6	เขต 5
เขต 12	เขต 11	เขต 10	เขต 9
เขต 13			

Workshop

พัฒนาแนวทางการจัดบริการพยาบาล เพื่อปรับระดับตามเกณฑ์โรงพยาบาล SAP

Break out 3

กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4
เขต 6	เขต 3	เขต 1	เขต 2
เขต 7	เขต 9	เขต 4	เขต 5
เขต 10	เขต 12	เขต 11	เขต 8
		เขต 13	

Workshop

พัฒนาแนวทางการจัดบริการพยาบาล เพื่อปรับระดับตามเกณฑ์โรงพยาบาล SAP

Break out 4

กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4
เขต 9	เขต 2	เขต 3	เขต 1
เขต 11	เขต 8	เขต 5	เขต 4
	เขต 10	เขต 12	เขต 6
	เขต 13		เขต 7

ໂບງານ: Service

ระดับ	บริการที่ต้องมี	การเตรียมโครงสร้าง	การปฏิบัติการพยาบาล	ผลลัพธ์ที่ต้องประเมิน
P+	หลัก สอง ต่อยอด			
P	หลัก สอง ต่อยอด			
A+	หลัก สอง ต่อยอด			
A	หลัก สอง ต่อยอด			
S+	หลัก สอง			
S	หลัก สอง			

ໂບງານ: Academic

ระดับ	การเรียนการสอน	การเตรียมโครงสร้าง	การปฏิบัติการพยาบาล	ผลลัพธ์ที่ต้องประเมิน
P+	พยาบาลศึกษา พยาบาลศึกษาต่อเนื่อง พยาบาลสาขাত่อยอดซับซ้อน			
P	พยาบาลศึกษา พยาบาลศึกษาต่อเนื่อง พยาบาลสาขাত่อยอด			
A+	พยาบาลศึกษา พยาบาลศึกษาต่อเนื่อง			
A	พยาบาลศึกษา			
S+	การพยาบาลปฐมภูมิ การเพิ่มพูนทักษะ (เฉพาะทาง)			
S	การพยาบาลปฐมภูมิ			

ໄປງານ: Research

ระดับ	ประเด็นการวิจัย	การเตรียมโครงสร้าง	การปฏิบัติการพยาบาล	ผลลัพธ์ที่ต้องประเมิน
P+	การพยาบาลในระดับระดับนานาชาติ			
P	การพยาบาลในระดับระดับประเทศ			
A+	การพยาบาลในระดับเขตสุขภาพถึงระดับประเทศ			
A	การพยาบาลในระดับเขตสุขภาพ			
S+	การพยาบาลในระดับจังหวัดถึงระดับเขตสุขภาพ			
S	การพยาบาลในระดับจังหวัด			

ໂບງານ: Workforce

ระดับ	จำนวนและสาขาเชี่ยวชาญ	การเตรียมโครงสร้าง	การปฏิบัติการพยาบาล	ผลลัพธ์ที่ต้องประเมิน
P+	หลัก สอง ต่อยอด			
P	หลัก สอง ต่อยอด			
A+	หลัก สอง ต่อยอด			
A	หลัก สอง ต่อยอด			
S+	หลัก สอง			
S	หลัก สอง			